

Srpski Zakon o energetici, usvojena 2014. godine i dopunjen 2018. godine, zajedno sa podzakonskim aktima predstavlja pravni okvir za procedure i uslove za aktivnosti u sektoru nafte i gasa.

Ključni organi vlasti su: Ministarstvo rudarstva i energetike, zaduženo za sprovođenja energetskeg pravnog okvira i Agencija za energetiku, glavni nezavisni regulator zadužen za licenciranje, tarifne metodologije i regulisane tarife.

Zakon o energetici uvodi punu liberalizaciju tržišta gasa, a domaćinstva imaju pravo na izbor snabdevača. Međutim, većina domaćinstava se odlučila za snabdevanje po regulisanim tarifama.

Srbija je transponovala Treći energetske paket u svoj pravni okvir, ali primena *acquis* u ovom sektoru nije uspešna – jaz između transpozicije zakona i njegove implementacije se stalno širi. Iako je inicirano, razdvajanje dva dominantni igrača na tržištu, Srbijagasa i Jugorosgaza, i dalje nije adekvatno sprovedeno.

Konkretno, Jugorosgaz je pokušao da sprovede razdvajanje i obustavi aktivnosti prenosa gasa, prenoseći ih na ogranak čiji je stoprocentni vlasnik, Jugorosgaz-Transport.

Preispitujući nezavisnost kompanije Jugorosgaz-Transport kao operatera sistema, Sekretarijat Energetske zajednice je u julu 2018. godine pokrenuo preliminarnu proceduru rešavanja spora zbog kršenja pravila za razdvajanje i sertifikaciju Trećeg energetskeg paketa. Procedura je još uvek u toku, a u aprilu 2019. godine Sekretarijat je podneo obrazloženi zahtev Savetu ministara, tražeći njegovu odluku o ovom slučaju.

Nekoliko meseci kasnije, u julu 2019. godine, Agencija za energetiku povukla je sertifikaciju kompanije Jugorosgaz-Transport.

Kada je u pitanju Srbijagas, situacija takođe nije obećavajuća. Savet ministara je 2016. godine usvojio odluku da Srbija nije uspela da razdvoji Srbijagas u skladu sa Drugim energetskeg paketom, što predstavlja ozbiljno i uporno kršenje pravila Ugovora o Energetskeg zajednici.

Od tada, dizajn modela nezavisnog operatera prenosa za Transportgas Srbija, koji nije funkcionalno razdvojen od matičnog Srbijagasa, nije ni započet.

Pored toga, Gastrans, kompanija u vlasništvu Južnog toka Srbija (51% Gazprom, 49% Srbijagas), podnela je 2018. godine prijavu za izuzeće od pravila za pristup treće strane gasovodu, koji treba da poveže bugarske i mađarske nacionalne prenosne sisteme. U martu 2019. godine, Agencija za energetiku donela je odluku o izuzeće ove interkonekcije od obaveza: (i) poštovanja pravila pristupa treće strane, (ii) primene regulisanih cena i (iii) sprovođenja razdvajanja. Izuzeće je odobreno na period od 20 godina od početak rada interkonekcije, koja bi trebala biti puštena u upotrebu u maju 2022. godine.

Srbija je ostvarila napredak kada je u pitanju uspostavljanje slobodnog tržišta gasa i obezbeđivanje zaštite konkurencije. U septembru 2018. godine skupština je odobrila uklanjanje klauzule o odredištu sadržane u međuvladinom sporazumu iz 2012. godine između Vlade Republike Srbije i Vlade Ruske Federacije o snabdevanju prirodnim gasom. Ovaj sporazum je predviđao da je gas isporučen na osnovu sporazuma namenjen samo za srpsko tržište, što je predstavljalo kršenje zakona o konkurenciji Energetske zajednice.